

Maatschappelijke Stage in de gehandicaptenzorg

*Onderzoek naar Maatschappelijke Stages binnen Stichting Maeykehiem
zorginstelling voor mensen met een verstandelijke beperking*

Nynke Brendeke
Februari 2011

Christelijke Hogeschool Windesheim, Zwolle
Opleiding SPH

Maatschappelijke Stages in de gehandicaptenzorg

*Onderzoek naar Maatschappelijke Stages binnen Stichting Maeykehiem
zorginstelling voor mensen met een verstandelijke beperking*

Februari 2011,

Het onderzoek naar Maatschappelijke Stages in de gehandicaptenzorg is uitgevoerd door Nynke Brendeke in opdracht van Stichting Maeykehiem te Sint Nicolaasga.

Auteur

Nynke Brendeke

Afbeeldingen

www.maatschappelijkstage.nl

Opleiding

Christelijke Hogeschool Windesheim, Zwolle

Opleiding SPH

Begeleidende docent: Marije Speijers

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	4
1. Inleiding en aanleiding	5
1.1 Onderzoeksvraag.....	5
1.2 Doelstellingen.....	5
1.3 Deelvragen.....	6
1.4 Fasen in het onderzoek.....	6
2. Literatuur hoofdstuk	7
2.1 Landelijk beleid.....	7
2.2 Onderwijs aanbod ROC.....	10
2.3 Beleid Stichting Maeykehiem.....	12
3. Methode hoofdstuk	16
3.1 Onderzoeksgroep.....	16
3.2 Onderzoeksonderwerp.....	17
3.3 Meetinstrumenten.....	17
3.4 Analyse methoden.....	18
3.5 Verloop van dataverzameling en respons.....	18
3.6 Validiteit en betrouwbaarheid.....	19
4. Resultaten hoofdstuk	20
5. Conclusie hoofdstuk	23
5.1 Beantwoorden van de onderzoeksvragen.....	23
5.2 Suggesties en beleidsaanbevelingen.....	24
5.3 Evaluatie	25
Literatuurlijst	28
Bijlagen	29
1. Ontwerplijsten en uitnodigingen interviews	
2. Onderzoeksgegevens	
3. Uitnodiging eindpresentatie	
4. Voorbeeld stagecontract	

Voorwoord

Iedere leerling moet vanaf het schooljaar 2011/2012 tijdens zijn of haar middelbare schoolcarrière tijd besteden aan vrijwilligerswerk door op maatschappelijke stage te gaan. Binnen de zorg worden veel maatschappelijke stageplekken aangeboden. Instellingen voor mensen met een verstandelijke beperking zijn hier één van.

In opdracht van Stichting Maeykehiem te Sint Nicolaasga is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden rondom de maatschappelijke stages binnen deze zorginstelling. Dit onderzoek bevat naast de conclusies ook een aantal directe aanbevelingen op beleidsmatig en organisatorisch niveau. Met deze conclusies en aanbevelingen kan het management naderhand beleid schrijven.

Dit onderzoek omvat een literatuuronderzoek en een praktijkgericht onderzoek binnen stichting Maeykehiem.

*Nynke Brendeke
Februari 2011*

1. Inleiding en aanleiding

Aanleiding

MaS – Maatschappelijke stages zijn stages waarbij leerlingen tijdens hun middelbare schoolperiode vrijwilligerswerk doen. Ze maken kennis met iets doen voor een ander of de samenleving, zonder dat ze hiervoor betaald worden. Leerlingen mogen hun stage uitvoeren bij een maatschappelijke organisatie. Een non-profit organisatie met maatschappelijke doeleinden. Binnen de zorg zijn veel maatschappelijke stageplekken. Zorginstellingen voor mensen met een verstandelijke beperking zijn hier één van. Een voorwaarde voor succes van deze stages is dat deze leuk en nuttig worden ingevuld, zodat dit de leerling en de organisatie iets oplevert. De aanleiding voor dit onderzoek is de vraag of de MaS toepasbaar zijn binnen stichting Maeykehiem en of ze de organisatie iets overleveren. Op wat voor manier kunnen de leerlingen hun kennis en kunde inzetten voor de cliënten? Wat zijn de afspraken binnen deze organisatie met betrekking tot deze leerlingen? Wat kunnen deze jonge 'vrijwilligers' voor een organisatie betekenen?

Inleiding

De opdrachtgever voor dit onderzoeksproject is stichting Maeykehiem te Sint Nicolaasga. Stichting Maeykehiem levert zorg en dienstverlening aan mensen met een verstandelijke beperking, in het bijzonder in de zuidwesthoek van de provincie Friesland. De organisatie staat daarbij midden in de maatschappij en de samenleving en staat open voor nieuwe ontwikkelingen en inzichten. Stichting Maeykehiem is een AWBZ- gefinancierde instelling.

De opdrachtgever, stichting Maeykehiem, heeft belang bij een duidelijk beleidsplan met betrekking tot de MaS. Steeds vaker wordt de organisatie geconfronteerd met de vraag of ze plekken willen bieden voor leerlingen die een MaS willen gaan lopen. Het management team van de instelling heeft nog geen beslissingen genomen of plannen gemaakt met betrekking tot deze MaS. Deze beleidsmatige plannen zijn uitgesteld tijdens de reorganisatie. De uitkomsten van dit onderzoek laten zien of de MaS toepasbaar zijn binnen stichting Maeykehiem en of ze de organisatie iets opleveren.

1.1 Daar uit voort komt de volgende concrete onderzoeksvraag

Welke suggesties en beleidsaanbevelingen kunnen worden gedaan om Maatschappelijke Stages binnen stichting Maeykehiem te creëren.

1.2 Doelstelling bij deze vraag is

De uitkomsten van dit onderzoek zullen door de organisatie gebruikt kunnen worden voor het ontwikkelen van stageplaatsen en om projecten rondom de MaS uit te voeren en hierover beleid te schrijven.

1.3 Onderverdeling in de deelvragen

De definitie van de begrippen uit de vraagstelling zijn als volgt:

*sug-ges-tie de; 1 het suggereren 3 geopperd voorstel
be-leid het; 1 gedragslijn voor de verwezenlijking van bep. Doelstellingen
aan-be-ve-ling de; 1 het aanbevelen: op ~ van 2 de mondelinge of schriftelijke
verklaring zelf
cre-ë-ren creëerde, gecreëerd scheppen, voortbrengen
(Van Dale 2010)*

Naar aanleiding van deze gedefinieerde begrippen zijn de volgende deelvragen beschreven:

1. Op welke wijze en in welke context geeft stichting Maeykehiem op dit moment invulling aan de Maatschappelijke Stages?
2. Aan welke voorwaarden moet een Maatschappelijke Stage voldoen om van rendement voor zowel stichting Maeykehiem als de leerling te kunnen spreken?
3. Welke factoren zijn van cruciaal belang om Maatschappelijke Stageplekken te realiseren binnen stichting Maeykehiem?

1.4 Fasen

Probleemanalyse

Er is een goede afbakening gemaakt van het onderzoek naar de MaS. Het doel en de vraagstellingen zijn duidelijk beschreven door middel van een vooronderzoek. Met verschillende werknemers binnen de instelling is duidelijk op papier gezet wat het probleem is en welke onderzoeksvragen hierbij horen.

Onderzoeksonderwerp

Het onderzoeksonderwerp is een aantal keer duidelijk besproken met de organisatie en de opdrachtgever. Door te kijken naar het onderwerp en de onderzoeksvraag zijn de methoden bepaald. Nadat bekend was dat er interviews zullen plaatsvinden is berekend hoeveel tijd er nodig is voor het interview en welke middelen hierbij noodzakelijk zijn.

Dataverzameling

Er is informatie verzameld door middel van een literatuuronderzoek en diepte interviews. Door deze dataverzameling kan er antwoord worden gegeven op de onderzoeksvraag en deelvragen.

Data analyse

Nadat de interviews zijn afgenomen, worden de gegevens geanalyseerd. Daarna kunnen conclusies worden getrokken waarna er suggesties en beleidsaanbevelingen kunnen worden gedaan.

Rapportage

Nadat alle stappen doorlopen zijn kan de onderzoeksvraag worden beantwoord. De uitkomsten van dit onderzoek worden binnen de organisatie gepresenteerd.

2. Literatuur hoofdstuk

In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens de volgende onderwerpen aanbod: het landelijke beleid op de MaS, het onderwijsaanbod van de ROC in de gemeente Skarsterlân, het beleid van Stichting Maeykehiem en het aandeel van de leerlingen. Dit ter oriëntatie op de probleemsituatie en als theoretische onderbouwing voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag.

Onze maatschappij wordt steeds individualistischer en normen en waarden vervagen. Zomaar iets voor iemand doen, zonder dat daar direct iets tegenover staat is tegenwoordig niet meer vanzelfsprekend. Er zijn discussies over de rol van de burgers en de sociale cohesie. Om jongeren meer te betrekken bij de maatschappij en hun eigen aandeel in de leerbaarheid hiervan, heeft het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) de MaS in het leven geroepen.

2.1 Het landelijke beleid op de MaS

In de jaren negentig werden de eerste verzoeken ingediend bij de tweede kamer om jongeren in contact te brengen met het vrijwilligerswerk. Vanaf 2000 is er daadwerkelijk onderzoek gedaan en zijn er activiteiten ontwikkeld om leerlingen vrijwilligerswerk te laten doen. De partijen PvdA, CDA en Groenlinks kwamen met het idee van de MaS. Met MaS wordt een vorm van leren bedoeld waarbij leerlingen in het voortgezet onderwijs vanuit de school door middel van vrijwilligersactiviteiten kennis maken met de samenleving en daarnaast een onbetaalde bijdrage leveren aan allerlei aspecten en onderdelen van de samenleving. Het gaat hierbij om een praktische leerervaring gedurende een bepaald aantal uren. Leerlingen verrichten activiteiten die bijdragen aan een behoefte in de samenleving en reflecteren hierover op school. De activiteiten dragen bij aan een maatschappelijk doel en zijn onbetaald. Dit alles is vastgelegd in de wet op het voortgezet onderwijs. Er zijn verschillende manieren om een maatschappelijke stage in te richten, bijvoorbeeld als kortdurend project of voor langere tijd.

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) hebben scholen en organisaties de afgelopen jaren op verschillende manieren gestimuleerd tot het uitvoeren van MaS. Daarna zijn er tien pilots uitgevoerd door CPS (Christelijk Pedagogisch Studiecentrum) onderwijsontwikkeling en advies. Een organisatie die zich bezig houdt met jongeren en onderwijs. Afgelopen schooljaar hebben ruim 260.000 leerlingen een MaS gelopen.

Leerlingen moeten hun MaS uitvoeren bij een non-profit organisatie. Binnen de zorg zijn veel maatschappelijke stageplekken. Instellingen voor mensen met een verstandelijke beperking zoals Maeykehiem zijn hier één van. Veel zorgorganisaties, waaronder stichting Maeykehiem, worden hierdoor geconfronteerd met de vraag of ze plekken willen bieden voor leerlingen die een maatschappelijke stage gaan lopen. De extra hulp bij activiteiten en werkzaamheden klinkt aantrekkelijk, maar toch zijn veel organisaties nog enigszins huiverig hiervoor.

Om de beschikbaarheid van stageplaatsen te bevorderen heeft het Ministerie van OCW sinds 2007 met verschillende organisaties intentieverklaringen afgesloten. Hierin zeggen deze organisaties toe een bepaald aantal stageplaatsen aan te bieden. Het aanbieden van MaS wordt makkelijker naarmate organisaties meer ervaring hebben.

Uren MaS

Hoe de MaS op dit moment ingericht worden is afhankelijk van de school, het schooltype en de stageaanbieder. Op dit moment is dat in het VWO 72 uur, de HAVO 60 uur en op het VMBO en het praktijkonderwijs 48 uur. Er ligt een wetsvoorstel om dit aantal uren van de MaS te veranderen. In dit voorstel wordt uitgegaan van 30 uur MaS voor elk type voortgezet onderwijs. Uit eerdere pilots (eindrapportages 2009-2010 van agentschap NL, www.maatschappelijkstage.nl) komt het beeld naar voren dat dit aantal uren het meest ideaal is. Ook past dit aantal uren beter bij de bekostiging zoals hij nu is voorgesteld voor het onderwijs. Het grootste voordeel van de urenverlaging is de mogelijkheid om de kwaliteit van de stages te verhogen. Het wetsvoorstel wordt behandeld door de Tweede Kamer en zal uiteindelijk leiden tot een wettelijke verplichting van de MaS vanaf het schooljaar 2011-2012. De inspectie van onderwijs houdt toezicht op de naleving van de verplichtingen van scholen ten aanzien van de MaS.

Financiering

Van Houten (2000, p.25) stelt: "Ook al worden vrijwilligers niet betaald, ze kosten wel degelijk geld. Geld voor onkostenvergoedingen en verzekeringen voor vrijwilligers, maar ook voor werving, coördinatie en begeleiding, scholing en deskundigheidsbevordering, attenties, uitjes en organisatiekosten als consumpties en gebruik van accommodaties."

Sinds mei 2005 bekostigt het Ministerie van OCW MaS in het voortgezet onderwijs. Scholen kunnen extra financiële steun krijgen via de regeling aanvullende bekostiging maatschappelijke stage. Ze kunnen een subsidie aanvragen via Agentschap NL. Scholen krijgen een bedrag per leerling. In het schooljaar 2008- 2009 hebben hier 630 scholen in het voortgezet onderwijs gebruik van gemaakt. Bijna 90.000 leerlingen deden al een MaS van gemiddeld 30 uur.

Scholen kunnen dit besteden aan:

- Organiseren MaS.
- Kosten voor een stagemakelaar.
- Tegemoetkoming voor stageaanbieders (onkosten die gemaakt worden voor materialen).

De subsidie die scholen krijgen voor de MaS kan wel worden gebruikt voor eventuele onkosten die stichting Maeykehiem maakt voor materialen die worden gekocht. Maar dit geldbedrag is niet bedoeld voor het organiseren van begeleiding op de werkvloer door werknemers.

Stichting Maeykehiem staat wel open voor de MaS, maar wil deze op de juiste manier neer zetten. Er moet aansturing zijn, vanuit het management en er moet begeleiding en ondersteuning zijn vanuit de werknemers. Met betrekking tot deze twee elementen zal er binnen stichting Maeykehiem een duidelijk beleid ontwikkeld moeten worden.

Het inspelen op de behoeften en talenten van deze groep leerlingen is een kerntaak van de begeleiding van deze groep vrijwilligers. Voorkennis, door bijvoorbeeld gastlessen te verzorgen aan de leerlingen die MaS komen lopen is daarom van belang. Voor het geven van gastlessen is wel een financiering aanwezig.

Gemeenten ontvangen van de Ministeries van VWS en OCW middelen voor het stimuleren van de MaS. Het doel hiervan is om een passend aanbod voor de leerlingen in de gemeente te creëren. Dit gebeurt in overleg met de scholen en vrijwilligersorganisaties. Deze financiering is voor de opzet van een makelaarsfunctie op lokaal niveau. Het bedrag wat een gemeente ontvangt is afhankelijk van het totale aantal inwoners en of er een school in het voortgezet onderwijs is gevestigd.

Gemeenten kunnen dit besteden aan:

- Vergoeding voor vrijwilligerscentrales (stagemakelaars).
- Informatievoorzieningen en promotiemateriaal.
- Voorlichtingbijeenkomsten organiseren.

MaS stageplekken moeten voldoen aan de doelstelling van het wetsvoorstel en daarnaast voelt stichting Maeykehiem, net als veel andere zorgaanbieders, het begeleiden van de stagiaires als een belasting. De verantwoordelijkheid hiervoor vormt een drempel om stageplekken aan te bieden. Leerlingen die een MaS gaan lopen hebben nog geen beroepskeuze gemaakt. Wanneer deze leerlingen hun stage gaan lopen in de gehandicaptenzorg is het van belang dat ze een goed beeld krijgen van deze sector. De ervaringen en indrukken die de leerlingen opdoen moeten niet worden onderschat. Leerlingen moeten daarom goed begeleid worden. Omdat hier geen financiering voor is voelen de MaS voor stichting Maeykehiem als een 'eenzijdig project'. Op landelijke coördinatordagen voor vrijwilligerswerk hebben verschillende organisaties aangegeven dat ze de MaS niet belangeloos kunnen aanbieden. Ook stichting Maeykehiem heeft aangegeven dat er ruimte en geld aanwezig moet zijn voor begeleiding.

Bevorderen van de leerresultaten

Tijdens de stage leert de leerling van het contact met de samenleving. Op deze manier wordt de kennis van de leerling van de maatschappelijke omgeving vergroot. De effecten van MaS zijn veel onderzocht.

Uit de resultaten van de pilots (www.maatschappelijkstage.nl) blijkt dat de MaS effect kunnen hebben op de leereffecten van de leerlingen op het gebied van kennis en vaardigheden. In 2008 en 2009 hebben twintig pilot projecten plaatsgevonden waarbij ongeveer 60.000 leerlingen een MaS hebben gelopen. Daarna is naar de leereffecten van de MaS gevraagd.

Negentig procent van de scholen geeft aan dat de MaS leiden tot een versterking van sociale vaardigheden, persoonlijke ontwikkeling, en het gevoel van eigenwaarde van de leerlingen.

Tachtig procent geeft aan dat de gespreksvaardigheden van de leerlingen versterkt waren. Om de leerresultaten van de leerlingen te bevorderen zal op school een reflectie plaatsvinden.

Toezicht en verantwoordelijkheid

Voor leerlingen is het belangrijk te weten wat hun taken zijn.

Van Houten (2000, p. 44) stelt: "Bij betaalde medewerkers liggen veel zaken vast in een CAO. Voor vrijwilligerswerk zijn er geen blauwdrukken, iedere organisatie bedenkt haar eigen beschrijvingen en oplossingen."

Een advies is om de verantwoordelijkheden en afspraken bij elke stage vast te leggen in een stageovereenkomst. Door een stageovereenkomst te maken hebben de school, de stageaanbieder en de leerling de kans om duidelijke afspraken te maken, Hierin worden ook de verantwoordelijkheden beschreven. De verantwoordelijkheid en kwaliteit van de MaS ligt bij de school. De verantwoordelijkheid voor het welzijn van de leerling is wettelijk verdeeld over de school, de stageaanbieder en de ouders van de leerling. Een stageovereenkomst moet de volgende onderdelen bevatten; de activiteit, de aanvang- en einddatum, tijden en de regeling voor de begeleiding van de leerling bij de stageaanbieder. Ook zal er een regeling moeten zijn voor een verzekering voor de leerling.

2.2 Het onderwijsaanbod van de ROC in de gemeente Skarsterlân

De MaS geven een concrete invulling aan de wettelijke opdracht aan het onderwijs om burgerschap en sociale integratie te bevorderen. (artikel 17 van de wet op het voortgezet onderwijs, www.maatschappelijkestage.nl). Het is de taak van het onderwijs om een passende invulling aan de MaS te geven. De MaS zijn een aanvulling op het bestaande onderwijsaanbod. Het aantal uren MaS wordt meegeteld als onderwijstijd. De school heeft de regie en is eindverantwoordelijke voor de kwaliteitsborging van de stage. Het kabinet wil dat uiteindelijk iedere leerling een MaS loopt. Daarom wordt de MaS verplicht. Zonder MaS kan een leerling geen diploma behalen.

Er zijn veel verschillende manieren om de uitvoering van de MaS te voldoen. Scholen kunnen er bijvoorbeeld voor kiezen om de uitvoering van de MaS te verspreiden over meerdere leerjaren, of om groepen leerlingen uit te wisselen tijdens de stage. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2010) noemt de volgende veelgebruikte stagevormen:

- Actiedag: Stage van één dag, waarbij leerlingen (vaak in groepsverband) een afgebakende klus uitvoeren.
- Project: stage van meerdere aaneengesloten dagen.
- Lintstage: stage van meerdere, niet aaneengesloten dagdelen binnen een afgebakende periode.
- Estafettestage: stage waarbij leerlingen een periode actief zijn als vrijwilliger en daarna het stokje overdragen aan een volgende leerling. Zo is de continuïteit voor de stagebieder gewaarborgd.
- Carrousel stage: waarbij een groep leerlingen een activiteit uitvoert voor verschillende stageaanbieders.

- Vrije vorm: stage waarbij een aantal leerlingen de opdracht krijgen een afgebakende periode een bepaald aantal uren vrijwilligerswerk te doen. Leerlingen zoeken zelf een grote klus of kleine klussen om aan hun stage uren te komen.

Stichting Maeykehiem valt onder de gemeente Skarsterlân.

Scholengemeenschap Sevenwolden en het Bornego College in de gemeenten Skarsterlân en Boarnsterhim, hebben om het proces van de MaS te stroomlijnen het vrijwilligersservicepunt van 'Miks welzijn' ingeschakeld. 'Miks welzijn' is een vrijwilligers servicepunt in Joure. Dit servicepunt bemiddelt voor de leerlingen van de derde en vierde klas van de middelbare scholen om een passende en zinvolle stageplek te vinden. Door de urenverlaging van de MaS kunnen de scholen ook meer aandacht besteden aan de begeleiding door mentoren. Scholen zijn van plan te investeren in relaties met de stageaanbieders. Dit houdt in dat mentoren vaker langs komen om te kijken hoe de MaS verlopen.

Het vrijwilligersservice punt 'Miks welzijn' in Joure (gemeente Skarsterlân) werkt met een stageovereenkomst. De primaire verantwoordelijkheid voor het welzijn van de leerling die een MaS doet is op het moment van uitvoeren de stageaanbieder. Die moet toezicht uitoefenen op de werkzaamheden, omstandigheden en het gedrag van de leerling.

Leerlingen kunnen op eigen initiatief een passend stage adres zoeken. Als leerlingen zelf niets kunnen vinden moet de school hen daarin begeleiden. Binnen de gemeente Skarsterlân biedt een vrijwilligers service punt, 'Miks welzijn', een plek aan waar vraag en aanbod bij elkaar komen. Miks welzijn matcht leerlingen door het aanbieden van vacatures in een vacaturebank.

'Miks welzijn' bied in overleg met een organisatie verschillende activiteiten aan binnen de gemeente Skarsterlân. Ook zijn er jongerenambassadeurs die zich inzetten voor de maatschappelijke stage. Ze maken medescholieren enthousiast via internet en bijeenkomsten. Het MaS magazine (een uitgave van OCW) is bedoeld om leerlingen te informeren en te inspireren aan de hand van persoonlijke verhalen van andere leerlingen. Tijdens bijeenkomsten en gastlessen krijgen leerlingen informatie over de MaS. Mentoren en stagecoördinatoren moeten leerlingen duidelijkheid bieden over wat het beleid is ten aanzien van de MaS binnen hun school. Leerlingen moeten weten wat er van hen wordt verwacht, daardoor beginnen ze gemotiveerd aan een MaS.

Voor leerlingen is het leuk om buiten de schoolbanken te leren. Leerlingen ontdekken dat ze met hun capaciteiten anderen kunnen helpen. Het kan zijn dat een leerling tijdens een MaS zijn professionele roeping vindt, maar dat is niet het uitgangspunt van de MaS. Deze leerlingen van het middelbaar onderwijs zetten zich zonder vergoeding in voor de organisatie. De MaS is niet vrijblijvend, het is een verplicht onderdeel van de opleiding. Er komt een vermelding op de cijferlijst te staan als erkenning voor de MaS.

2.3 Het beleid van Stichting Maeykehiem

Stichting Maeykehiem vindt het belangrijk dat de wensen en mogelijkheden van de cliënten centraal staan, en dat de bewoners zich optimaal kunnen ontplooiën en ontwikkelen op alle levensgebieden. Ook vindt stichting Maeykehiem dat bewoners zoveel mogelijk zeggenschap moeten hebben over de inrichting van hun leven en dat er veel keuzemogelijkheden zijn zodat ze kunnen deelnemen aan de samenleving. De vraag van de cliënt moet sturend zijn voor de ondersteuning. Ten slotte dient deze vraag op een professionele wijze beantwoord te worden door werknemers van de organisatie. Hiervoor heb je als hulpverlener een aantal belangrijke competenties nodig. Een aantal van deze competenties zijn samenwerken. Methodisch werken is noodzakelijk in dit werkveld. Dit betekent dat je als hulpverlener in staat bent problemen te analyseren, oplossingen te bedenken en advies te geven. De zorg en dienstverlening van Maeykehiem omvat de volgende vier kerntaken:

- Wonen.
- Dagbesteding.
- Thuiszorg.
- Facilitaire dienst en administratie.

In de sociologie zijn de omgeving, sociale verbanden, structuren, normen en waarden, rolpatronen en culturele verbanden van belang bij het functioneren van mensen in het dagelijkse leven. Dit geldt ook voor mensen met een beperking. Het gedrag wat iemand laat zien staat in verband met de sociale omgeving, de samenleving en de maatschappij. Wanneer er door de MaS veranderingen plaatsvinden binnen een groep kunnen er (sociologische) problemen ontstaan. Deze kennis en theoretische inzichten kunnen begeleiders toepassen in concrete praktijksituaties. Om probleemgedrag te voorkomen moet een begeleider een cliënt op een methodische manier voorbereiden op veranderingen. Ook moet er in de gehandicaptenzorg rekening gehouden worden met de psychologische kant van de cliënten. Er moet gekeken worden of het gedrag van de cliënten binnen een groep past bij de MaS activiteiten. Er moet gekeken worden naar in hoeverre de beperkingen van een cliënt het dagelijkse leven beïnvloeden.

Vrijwilligers

Vrijwilligers nemen een bijzondere plaats in bij stichting Maeykehiem. Zij zijn geen medewerkers in de primaire betekenis, maar wel mensen die in de zorg en dienstverlening een plaats innemen. Zij maken het mogelijk om extra en ontbrekende 'zorg' te kunnen bieden in de vorm van extra persoonlijke aandacht, ondersteuning en bij (vaak vrije tijd) activiteiten. Zij zijn mede een schakel naar de samenleving. Het aantal vrijwilligers binnen stichting Maeykehiem is groot. Maeykehiem werkt samen met vrijwilligers omdat ze een bijdrage kunnen leveren om doelen te bereiken.

De vrijwilligers zijn op tal van terreinen actief, vooral bij de organisatie en begeleiding van ontspanningsactiviteiten zoals soosavonden, wandelen, deelname aan clubs, zwemmen, paardrijden, vervoer, winkelen en nog veel meer. Kortom, vrijwilligers leveren een grote bijdrage aan de totstandkoming van het activiteitenaanbod. Vrijwilligers worden door werknemers aangestuurd. Deze samenwerking is essentieel voor het slagen van de activiteiten.

Stichting Maeykehiem heeft op dit moment een samenwerkingsverband met 'Miks Welzijn' met betrekking tot het vrijwilligers aanbod. 'Miks Welzijn' is op de hoogte van het vrijwilligersbeleid van Stichting Maeykehiem.

Vrijwilligersbeleid

In het vrijwilligersbeleid staan de uitgangspunten, regels, afspraken en plannen beschreven. Dit is nodig om systematisch te werk te gaan. Van Houten (2000, p.13) noemt de volgende definitie van het vrijwilligersbeleid: "Het geheel aan voorwaarden dat nodig is om vrijwilligers binnen een organisatie tot hun recht te laten komen en hun eigen doelen na te laten streven op een zodanige manier dat ook de doelstellingen van de organisatie daarmee gediend worden."

In deze definitie staan de doelen van de vrijwilliger voorop. Dit is zo gedaan omdat de positie en motivatie van de vrijwilligers anders zijn dan die van werknemers. De persoonlijke motivatie en drijfveren van een vrijwilliger vormen voor een organisatie het enige aanspreekpunt om hen te sturen. De doelen van een vrijwilliger kunnen sterk verschillen.

Van Houten (2000, p.13) stelt: "Vrijwilligersbeleid dient meer te omvatten dan een set van afspraken en regelingen. Aan het creëren van voorwaarden gaat een aantal essentiële stappen aan vooraf. Net als bij een goed personeelsbeleid staat ook bij het formuleren van vrijwilligersbeleid de visie van de instelling centraal."

Deze essentiële stappen zien we in dit onderzoek terug in de deelvragen. Op welke wijze wil stichting Maeykehiem invulling geven aan de MaS? Aan welke voorwaarden moet een MaS voldoen? Welke factoren zijn hierbij van cruciaal belang? Alles wat stichting Maeykehiem formuleert over de MaS weerspiegelt de visie van de organisatie.

Meerwaarde van het vrijwilligersbeleid

Een vrijwilligersbeleid geeft duidelijkheid over de bijdrage die vrijwilligers leveren aan de organisatie. Het vrijwilligersbeleid van stichting Maeykehiem bevat een beschrijving van de taken, verantwoordelijkheden, rechten en voorzieningen van vrijwilligers. Ook wordt beschreven hoe vrijwilligers aangestuurd worden.

In zorg en welzijn worden steeds meer nieuwe initiatieven ontwikkeld om vrijwilligers nu en in de toekomst op verantwoorde wijze in te zetten.

De MaS zijn nieuw geïntroduceerd. Het vraagt aandacht en inspanning om deze leerlingen op de juiste manier in te zetten en te begeleiden binnen een organisatie. Tegelijkertijd is deze manier van vrijwilligerswerk ook een verrijking voor de organisatie. De leerlingen brengen nieuwe kennis, energie en een frisse blik in de organisatie en activiteiten. Met de inzet van deze leerlingen kan een organisatie bijvoorbeeld een nieuw aanbod opzetten of een oud aanbod verbeteren. Soms blijven leerlingen na hun MaS stageperiode zich voor de organisatie inzetten of maken anderen enthousiast voor de organisatie.

Met de vergrijzing van de bevolking en dus ook de vergrijzing van het vrijwilligersbestand is het van groot belang om in te spelen op de jonge vrijwilligers. Daarnaast kan deze MaS een eerste ervaring zijn binnen de zorg en welzijn die wellicht leidt tot het werken in deze richting.

Leerafdeling

Naast het vrijwilligersbeleid vindt Stichting Maeykehiem het van groot belang dat er een goede afstemming is tussen theorie en praktijk. Stichting Maeykehiem vindt het van belang dat leerlingen die stage komen lopen bewust kiezen voor de doelgroep, mensen met een verstandelijke beperking. Daarom kiest stichting Maeykehiem er op dit moment voor om voor stagiaires te begeleiden die een beroepskeuze hebben gemaakt in de zorg. In de visie van stichting Maeykehiem staan Kwaliteitsverbetering en deskundigheidsbevordering centraal. Daarnaast biedt stichting Maeykehiem ook een krachtige leeromgeving voor leerlingen aan die zich willen ontwikkelen tot een gediplomeerde professional. Als eerste zorginstelling voor mensen met een verstandelijke handicap heeft stichting Maeykehiem vanaf september 2005 een leerafdeling voor leerlingen van een MBO college die gekozen hebben voor verpleging en verzorging.

Het doel van deze leerafdeling is om het tekort van stageplaatsen in de zorg aan te pakken en de sector verstandelijke gehandicaptenzorg te profileren bij de leerlingen. De leerlingen worden gekoppeld aan een medewerker die vast contactpersoon is. Voor de begeleiding en scholing van de leerlingen en de begeleiders is er regelmatig een docent van het MBO aanwezig. Daarnaast is er binnen stichting Maeykehiem een praktijkbegeleider.

Door de leerafdeling is er meer tijd voor extra zorg voor de cliënten, voor deskundigheidsbevordering en kwaliteitsprojecten. Ook heerst er een 'leerklimaat' wat nieuwe impulsen kan geven. In de toekomst zouden MBO leerlingen van de leerafdeling in de vorm van een opdracht de leerlingen van de MaS kunnen begeleiden, waardoor ze zich het begeleiden eigen kunnen maken. Door samenwerking bundel je kwaliteiten en vaardigheden van verschillende mensen.

Richten op de toekomst

Maeykehiem kiest voor schaalvergroting en heeft hiervoor een convenant ondertekend over "Samenwerken aan opleiden" in samenwerking met ROC's in Zuid-west Friesland. Deze integratie willen ze doen door bijvoorbeeld gastlessen te geven of werkbezoeken af te leggen. Op deze manier krijgen leerlingen die komen stage lopen binnen stichting Maeykehiem vooraf voorlichting over het beroepsveld.

Met een landelijk vergrijzend bestand van vrijwilligers is het voor stichting Maeykehiem van belang om zich te richten op de jongere vrijwilliger. "Jongeren zijn de vrijwilligers van de toekomst." Voor stichting Maeykehiem is het van belang te onderzoeken wat ze deze jonge vrijwilligers kunnen aanbieden om ze te werven en te behouden. De MaS is een eerste stap om jongeren bekend te maken met vrijwilligerswerk.

Een bekende leerpiramide van Edgar Dale, laat zien dat mensen 10% onthouden van wat ze lezen, 20% van wat ze horen, 30% van wat ze zien, 50% van wat ze horen en zien, 75% van wat ze met anderen bespreken en 90% van wat ze zelf uitleggen aan anderen. Daarom is het van groot belang om voorlichting te geven door middel van gastlessen of werkbezoeken.

Voor het realiseren van stageplekken is van cruciaal belang; de duur (het aantal dagen dat de leerlingen stage komen lopen) en de intensiteit (het aantal uren dat de leerlingen bezig zijn met de maatschappelijke stage). Dit kan bepaald worden door de te kiezen voor een stagevorm van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

3. Methode hoofdstuk

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de onderzoeksmethode nauwkeurig en secuur is opgebouwd. Er wordt informatie gegeven over de onderzoeksgroep, de groep mensen die geïnterviewd worden, het onderzoeksonderwerp en de meetinstrumenten voor de dataverzameling. De lezer wordt op de hoogte gebracht van de theoretische opzet van dit onderzoek en hoe dit wordt uitgevoerd in de praktijk.

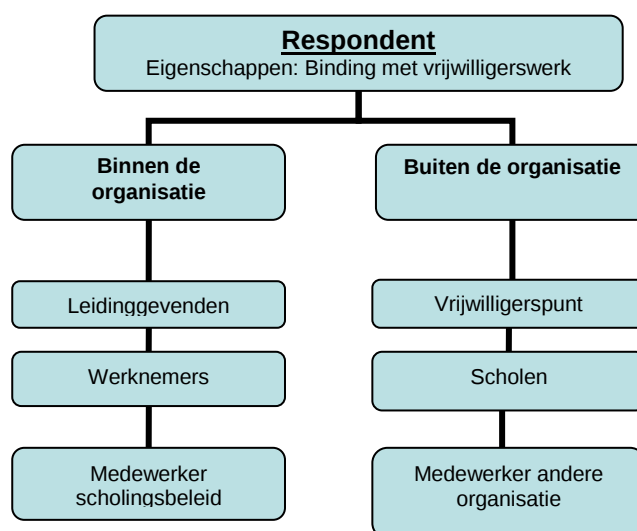
3.1 Onderzoeksgroep

Voor dit onderzoek zijn een aantal deskundigen geïnterviewd. Het gaat bij deze interviews niet om het individu, maar om de uitkomsten als geheel. De groep bestaat uit deskundigen die een binding hebben met de organisatie en met het vrijwilligerswerk binnen de organisatie. De groep van mensen die geïnterviewd zijn is zeer gevarieerd. Dit zijn werknemers van binnen de organisatie, stichting Maeykehiem die geïnterviewd zijn, zoals werknemers, deskundig in het scholingsbeleid, vrijwilligerscoördinatoren en leidinggevenden. Maar ook buiten de organisatie zoals een werknemer van een welzijn service punt en een leidinggevende van een andere organisatie die ervaring heeft met de MaS. Naar aanleiding van een uitnodiging via de e-mail zijn de respondenten telefonisch benaderd om deel te nemen aan het interview.

Het is van belang om de mening van deze deskundigen in kaart brengen. Het is niet mogelijk om alle mensen van de organisatie te interviewen omdat dit teveel tijd kost. Daarom is ervoor gekozen om slechts een steekproef van mensen te interviewen. Om de steekproef op verantwoorde wijze te trekken is ervoor gekozen om een willekeurig aantal mensen te interviewen die iets te maken hebben met het vrijwilligersbeleid binnen de organisatie. Hiervoor zijn de eerste rij mensen van de lijst genomen.

Tijdens het voorbereiden van de diepte interviews zijn een aantal stappen ondernomen om aan gesprekspartners te komen, deze zijn aan de hand van een diagram in figuur 1 beschreven.

Figuur 1: Gesprekspartners

Er zijn aan deze groep mensen op systematische wijze vragen gesteld over het vrijwilligerswerk en het beleid. Deze vragen meten meningen, motieven, gedrag en andere kenmerken. Met deze antwoorden kan de situatie binnen de organisatie in beeld worden gebracht. Met deze uitkomst kan een antwoord gegeven worden op de onderzoeksvraag.

3.2 Onderzoeksonderwerp

Er is onderzocht welke suggesties en beleidsaanbevelingen kunnen worden gedaan. Om dit te onderzoeken is er gekozen om diepte interviews te houden met deskundigen. Er is gekozen voor deze methode omdat naar alle waarschijnlijkheid deze groep mensen kan helpen om een duidelijk en reëel beeld van de organisatie en het beleid in beeld te krijgen. Omdat dit een kwalitatief onderzoek is past deze dataverzameling methode goed bij het onderzoeksonderwerp. Bij een kwalitatief onderzoek is het verzamelen van gegevens open en flexibel, zodat er kan worden ingesprongen op onverwachte situaties. Bij een kwalitatief onderzoek wordt er waarde gehecht aan de betekenis die mensen aan bepaalde zaken geven. Dit is nodig om informatie te verzamelen over één bepaald onderwerp.

3.3 Meetinstrumenten

De diepte interviews zijn gehouden om de theorie te toetsen en de onderzoeksvragen te beantwoorden. In dit onderzoek naar de MaS in de verstandelijke gehandicaptenzorg zijn de ervaringen, meningen en suggesties van de respondenten het belangrijkste uitgangspunt voor het houden van de diepte interviews. De verantwoording van de instrumenten is door het verslag heen globaal gehouden: een kleine groep onderzoekseenheden, een open benadering en beleving door respondenten als uitgangspunt.

Het doel van de diepte interviews was het verzamelen van opvattingen, begrippen, informatie en onderwerpen die belangrijk kunnen zijn voor de suggesties en aanbevelingen. Ook is het interview gericht op het verdiepen van kennis, feitelijke processen en gegevens. Met als doel deze feiten te verzamelen en te kijken of deze wel of niet relevant zijn voor het onderzoek.

Behandelde gespreksonderwerpen tijdens de interviews waren; informatie over de huidige organisatie, de betekenis die de betrokkenen hieraan verlenen, hun ervaringen en ideeën over de organisatie en hun wensen voor de toekomst. Kortom de beleavingswereld van de respondenten is het uitgangspunt van deze interviews. Ter informatie is een onderwerpenlijst als bijlage bijgevoegd.

Diepte interviews

Om aan gegevens te komen is gebruik gemaakt van een ongestructureerde dataverzameling methode, namelijk het open interview. Het voordeel hierbij is dat er flexibel kan worden ingespeeld op de onderzoekssituatie en op de informatie die de respondenten geven. Er is niet met een vooraf opgestelde vragenlijst het veld in gegaan. Wel werd er gestart met een goede beginvraag en een aantal topics. Richtlijnen die kunnen worden gebruikt als geheugensteuntje voor het doorvragen. Er zijn verschillende kwalitatief open interviews gehouden. Dit geeft de respondenten de ruimte om in eigen woorden te antwoorden en ze hoeven niet uit antwoordalternatieven te kiezen. Verder is er minder voorkennis voor nodig om mogelijke antwoorden te kunnen geven.

Het open interview stelt verder nogal wat eisen aan de respondent. Deze moet immers zijn gedachten en gevoelens goed onder woorden kunnen brengen en over redelijk verbale capaciteiten beschikken. Tijdens de interviews zijn er grotendeels open vragen gesteld. Op deze manier is de acceptatiegraad hoog en kan de geïnterviewde zijn informatie nuanceren. Indien nodig, heeft de interviewer doorgevraagd om voldoende specifieke informatie te verkrijgen. De kern van deze vraagtechniek is dat de geïnterviewde gedwongen wordt actief na te denken en daardoor tot creatieve antwoorden kan komen. Een nadeel van dit open interview is dat er weinig vergelijkingsmogelijkheden zijn en de analyse veel tijd kost. Het is moeilijk om de juiste gegevens met betrekking tot dit onderzoek te ventileren en ervoor te zorgen dat het onderzoek repressief is.

3.4 Analyse methoden

Na de interviews is er voor gekozen om de uitkomsten te verwerken in het onderzoeksverslag. Bij het uitwerken van het interviews word van de vragen en antwoorden een doorlopend verhaal gemaakt. Qua inhoud worden er dingen weggelaten en verplaatst. Ook zijn er citaten uit de interviews gebruikt in dit verslag. Wanneer er een citaat is opgenomen staat deze tussen aanhalingstekens. De naam en functie van de geïnterviewde worden hierbij niet vermeld, omdat de interviews anoniem zijn gehouden. Door de geïnterviewde personen is gecontroleerd of deze informatie afkomstig is van een mondelinge mededeling van de geïnterviewde. Wanneer er feitelijke onjuistheden in het verslag staan worden deze veranderd.

3.5 Verloop van dataverzameling en respons

Allereerst is er zo veel mogelijk informatie verzameld over het onderwerp 'maatschappelijke stages' door het literatuuronderzoek. Deze informatie is verwerkt in het literatuur hoofdstuk. Aan de hand van deze informatie is gekeken wat voor er nog nodig is om de hoofd- en deelvragen van het onderzoek te beantwoorden. Deze vragen kunnen gesteld worden in de interviews.

Nadat er vragenlijsten zijn gemaakt is er als voorbereiding een proef interview gehouden. Deze vragenlijsten zijn opgenomen in de bijlagen. Daarna zijn een aantal stappen ondernomen om aan de gesprekspartners voor de interviews te komen. Respondenten zijn per e-mail uitgenodigd voor een interview.

Daarna is telefonisch contact opgenomen om te checken of deze respondenten deskundig zijn en om een afspraak te maken. Voorafgaand aan het interview is gekozen om als hulpmiddel tijdens het interview een blocnote te gebruiken om aantekeningen te maken.

3.6 Validiteit en betrouwbaarheid.

De gegevens in dit onderzoek zijn verkregen door een literatuuronderzoek en diepte interviews. Door middel van deze methode is aan te nemen dat de antwoorden en conclusies kloppen. De uitkomsten van het onderzoek zijn gebaseerd op wat er gemeten is door middel van de interviews en literatuur onderzoek plus toevalligheden door omgevingsfactoren. Deze omgevingsfactoren hebben ook invloed op het resultaat van het interview. Dit kan bijvoorbeeld komen door een verkeerde interpretatie van respondenten. Om het onderzoek is zo betrouwbaar, representatief en valide mogelijk te houden is:

- De structuur van het interview is voor alle respondenten, die binnen stichting Maeykehiem werken, gelijk te houden.
- Er zit een logische volgorde in de vragen.
- Er zijn anonieme interviews gehouden.
- Meerdere vragen te stellen tijdens het interview in een logische volgorde aanbieden.

4. Resultaten hoofdstuk

In het literatuur hoofdstuk komt naar voren dat MaS moeten voldoen aan de doelstellingen van het wetsvoorstel:

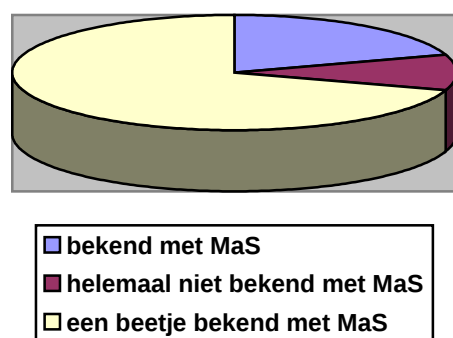
- Een MaS moet plaatsvinden binnen een non profit organisatie.
- De activiteiten die een leerling uitvoert moeten onbetaald zijn en hebben een maatschappelijk doel.
- Het aantal uren dat een leerling stage komt lopen is afhankelijk van het type onderwijs.
- De organisatie moet begeleiding en ondersteuning bieden aan een leerling.
- De organisatie heeft de primaire verantwoordelijkheid voor een leerling. Deze verantwoordelijkheid bestaat uit toezicht op de werkzaamheden, omstandigheden en gedrag.

Uit de interviews komt een opvallend resultaat tevoorschijn, tien procent van de werknemers binnen stichting Maeykehiem geeft aan onbekend te zijn met de MaS. Werknemers geven aan niet voldoende geïnformeerd te zijn. Een aantal geeft aan niet te weten wat MaS zijn. Het management geeft aan dat er wel degelijk informatie naar de werknemers is gegaan over de MaS via de e-mail, maar uit de interviews blijkt dat veel werknemers deze informatie niet hebben onthouden.

Zeventig procent van de werknemers binnen stichting Maeykehiem kennen het begrip “maatschappelijke stage”, maar weten niet precies wat deze ‘stage’ inhoudt. Inhoudelijke vragen over de MaS kan deze groep niet beantwoorden.

Een aantal respondenten die wel bekend zijn met de MaS denken dat sommige aspecten van de MaS problemen kunnen veroorzaken. Vooral op het gebied van beschikbaarheid en tijdsduur binnen de organisatie. Dit zijn bevindingen die voort zijn gekomen uit de interviews en verwerkt in figuur 2.

Fig. 2: bekendheid 'MaS'
werknemers stichting Maeykehiem

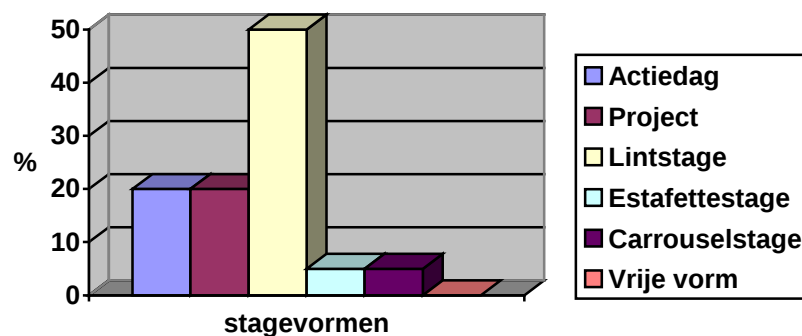
De term ‘stage’ roept soms verwarring op. Het is onduidelijk bij werknemers wat het verschil is tussen een beroepsstage en de MaS.

Er zijn op dit moment sporadisch leerlingen die MaS lopen binnen de organisatie. Veelal zijn dit familieleden of kennissen van werknemers van een bepaalde groep. Deze leerlingen doen allerlei soorten opdrachten. Hier zijn geen duidelijke regels of afspraken over gemaakt. Er is geen beleid met betrekking tot de MaS. Hierdoor zijn de opdrachten die de leerlingen uitvoeren ook niet altijd passend volgens de werknemers. Doordat er ook niet voldoende informatie is bij de werknemers die deze leerlingen begeleiden tijdens hun MaS, is er veel onduidelijkheid.

Geïnterviewden hebben veel concrete ideeën over de manier waarop leerlingen iets kunnen betekenen voor de organisatie. Genoemde activiteiten zijn onderverdeeld in categorieën van stagevormen.

Dit zijn veelgebruikte stagevormen door 'Miks welzijn' organisatie (gemeente Skarsterlân) en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Deze stagevormen die beschreven staan in het literatuur hoofdstuk zijn geïntroduceerd bij de werknemers. Er is tijdens de interviews gevraagd naar de voorkeur van de werknemers voor een stagevorm. Figuur 3 geeft aan welke voorkeuren de werknemers hebben.

fig. 3: Voorkeur stagevormen

Naast de 'projecten' en 'actiedag' van de MaS, zijn lintstages erg gunstig. Werknemers geven aan dat structuur en regelmaat voor cliënten met een verstandelijke beperking erg belangrijk is. De lintstage bestaat uit meerdere, niet aaneengesloten dagdelen binnen een afgebakende periode. Werknemers geven aan dat leerlingen kunnen helpen bij terugkomende activiteiten zoals wandelen, knutselen, soosavonden e.d.

Bij estafettestage en carrouselstage is het de bedoeling dat leerlingen elkaar aflossen na een aantal weken. Dit kan erg onduidelijk zijn voor cliënten.

Uit het onderzoek is gebleken dat de duur (het aantal dagen dat de leerlingen stage komen lopen) en de intensiteit (het aantal uren dat de leerlingen bezig zijn met de MaS) van cruciaal belang zijn om MaS plekken binnen stichting Maeykehiem te realiseren. Over de invulling van de MaS hebben werknemers verschillende ideeën.

Er zijn tijdens de interviews een aantal werknemers die aangeven dat ze het niet reëel vinden dat de MaS 'belangeloos' zijn. Er moeten werknemers beschikbaar zijn die begeleiding geven aan de leerlingen die MaS komen lopen. Voor deze begeleiding is een budget nodig. Uit het literatuurhoofdstuk blijkt dat er geen financiering is voor de begeleiding vanuit de organisatie voor de leerlingen. Omdat hier geen financiering voor is voelt de MaS voor stichting Maeykehiem als een 'eenzijdig project'.

Vragen tijdens de interviews over een eventueel speciaal vrijwilligersbeleid voor de MaS worden door geïnterviewden verschillend beantwoord. De onderwerpen die geïnterviewden noemen kunnen worden onderverdeeld in drie groepen: besluiten, formuleren en coördinatie.

5. Conclusie hoofdstuk

Stichting Maeykehiem heeft behoefte aan de resultaten die dit onderzoek heeft opgeleverd. Er wordt in dit hoofdstuk een relatie gelegd tussen de theorie en de uitkomsten van de interviews. Hier staan naast de conclusies van het onderzoek ook een aantal directe aanbevelingen. Deze aanbevelingen op beleidsmatig en organisatorisch niveau hebben als doel: het management in staat te stellen ze te gebruiken om beleid te schrijven. In dit hoofdstuk worden antwoorden gegeven op de hoofd- en deelvragen van dit onderzoek. Naar aanleiding van deze uitkomsten worden er een aantal suggesties en aanbevelingen gedaan.

Voorafgaand aan dit onderzoek was al duidelijk dat stichting Maeykehiem belang heeft bij een duidelijk beleidsplan met betrekking tot de MaS. De organisatie wordt steeds vaker geconfronteerd met de vraag of ze plekken willen bieden voor leerlingen die MaS gaan lopen.

Er bestaat een relatie tussen de theorie, de uitkomsten van het literatuurhoofdstuk en de resultaten van de gehouden interviews in de praktijk. Bij het beantwoorden van de onderzoeksvragen wordt er een samenvatting gemaakt van deze resultaten.

5.1 Beantwoorden onderzoeksvragen

De hoofdvraag van dit onderzoek was als volgt:

Welke suggesties en beleidsaanbevelingen kunnen worden gedaan om Maatschappelijke Stages binnen stichting Maeykehiem te creëren.

Wanneer er antwoord gegeven kan worden op de hoofdvraag moet er eerst antwoord gegeven worden op de volgende deelvragen:

1. Op welke wijze en context geeft stichting Maeykehiem op dit moment invulling aan de Maatschappelijke Stages?

Antwoord:

Er zijn op dit moment sporadisch leerlingen die MaS lopen binnen de organisatie. Veelal zijn dit familieleden of kennissen van werknemers van een bepaalde groep. Deze leerlingen doen allerlei soorten opdrachten. Hier zijn geen duidelijke regels of afspraken over gemaakt. Er is geen beleid met betrekking tot de MaS.

2. Aan welke voorwaarden moet een Maatschappelijke Stage voldoen om van rendement voor zowel stichting Maeykehiem als de leerling te kunnen spreken?

Antwoord:

Een MaS stageplek moet voldoen aan de doelstellingen van het wetsvoorstel. Stichting Maeykehiem vindt het belangrijk dat leerlingen die stage komen lopen bekend zijn met de doelgroep, mensen met een verstandelijke beperking. Daarom is het verstandig dat leerlingen die stage komen lopen vooraf voorlichting hebben gehad door iemand uit het beroepsveld. Uit het onderzoek blijkt dat de MaS bij leerlingen kunnen leiden tot een versterking van sociale vaardigheden, persoonlijke ontwikkeling en gevoel van eigenwaarde.

3. Welke factoren zijn van cruciaal belang om Maatschappelijke Stageplekken te realiseren binnen stichting Maeykehiem?

Antwoord:

Een belangrijke conclusie uit de interviews is dat medewerkers waarschijnlijk op de hoogte moeten worden gebracht van wat de 'maatschappelijke stage' inhoud. Uit het onderzoek blijkt dat het belangrijkste onderdeel van het realiseren van stageplekken is: het informeren van personeel. Er zijn op dit moment veel werknemers die niet bekend zijn met de MaS.

De duur (het aantal dagen dat de leerlingen stage komen lopen) en de intensiteit (het aantal uren dat de leerlingen bezig zijn met de MaS) zijn van cruciaal belang om MaS binnen stichting Maeykehiem te realiseren. Ook kan stichting Maeykehiem de MaS promoten door middel van voorlichting binnen de middelbare school.

5.2 Suggesties en beleidsaanbevelingen:

Naar aanleiding van deze drie antwoorden kunnen er suggesties en beleidsaanbevelingen worden gedaan om MaS binnen stichting Maeykehiem te creëren.

Speciaal vrijwilligersbeleid

Wanneer besloten is om tot samenwerking te komen met de MaS moet er een speciaal vrijwilligersbeleid worden opgezet. In dit vrijwilligersbeleid met betrekking tot de MaS moeten volgens de werknemers de volgende onderwerpen naar voren komen: besluiten, formuleren en coördinatie. Voor het schrijven van een speciaal vrijwilligersbeleid valt het aan te bevelen om een projectgroep op te zetten waarin vertegenwoordigers uit alle delen van stichting Maeykehiem zitten. Door de werknemers te betrekken bij het opzetten van het beleid zullen zij ook eerder meehelpen aan het doen slagen van het werken met MaS.

Informeren van werknemers

Naast het samenwerken is bekendheid bij de werknemers van belang. De manier waarop het management communiceert naar de werknemers kan op verschillende manieren.

Een bekende leerpiramide van Edgar Dale, laat zien dat mensen 10% onthouden van wat ze lezen, 20% van wat ze horen, 30% van wat ze zien, 50% van wat ze horen en zien, 75% van wat ze met anderen bespreken en 90% van wat ze zelf uitleggen aan anderen.

Het is daarom aan te bevelen om werknemers op de hoogte te brengen via een informatiebijeenkomst. Laat werknemers zien en horen wat de plannen zijn en vertel wat een MaS inhoudt. Bespreek de plannen. Eerder ging er informatie naar de werknemers via de e-mail over de MaS. Uit het onderzoek blijkt dat veel werknemers deze informatie niet hebben onthouden.

Vaste medewerker

Het is aan te bevelen om een vaste medewerker, die goed met jongeren om kan gaan, verantwoordelijk is voor de MaS binnen stichting Maeykehiem. Deze persoon kan begeleider en leerlingen aansturen.

Samenwerking 'Miks welzijn'

Naast de samenwerking met werknemers binnen de organisatie, is er in de gemeente Skarsterlân ook een vrijwilligersservicepunt, 'Miks welzijn' die stichting Maeykehiem kan helpen om MaS te creëren. Verschillende ROC's binnen de gemeente Skarsterlân werken ook samen met 'Miks welzijn'. 'Miks welzijn' bemiddelt tussen middelbare scholen en non-profit organisaties om naar een passende en zinvolle stageplek te zoeken.

'Miks welzijn' kijkt samen met de organisatie naar de mogelijkheden die er zijn voor geschikte activiteiten. Het is mogelijk om een oriëntatiegesprek aan te vragen met Miks. Tijdens dit gesprek wordt er een plan opgesteld voor het opzetten van geschikte stageplekken.

Promotie en voorlichting

De voorlichting van een MaS in de gehandicaptenzorg zorgt ervoor dat leerlingen positief zijn over het vrijwilligerswerk in deze sector. Iemand uit de organisatie kan bijvoorbeeld een gastles geven op een middelbare school. Voor deze voorbereiding is de school verantwoordelijk. Voor deze eventuele gastlessen kan een school een vergoeding bieden voor de gemaakte uren. De school krijgt een budget om de MaS te promoten. Tevens is een gastles goede reclame voor de organisatie en het vak.

Contracten

MaS vragen om samenwerking tussen scholen, bemiddelaars, organisaties en leerlingen. Stichting Maeykehiem moet duidelijke afspraken maken over de stagevorm, duur en het tijdstip van de stage. Ook onderwerpen als gedrag, taalgebruik, kleding en privacy moeten aan bod komen. Hiervoor kan de organisatie samen met de school en de leerling een speciaal contract opstellen. Een voorbeeld van een dergelijk contract is opgenomen in de bijlagen.

Begeleiding

Een probleem binnen een organisatie is vaak de begeleiding. Het is dus belangrijk om dit op een creatieve manier, die weinig geld kost op te lossen. Bijvoorbeeld door vrijwilligers te vinden die het leuk lijken om leerlingen die MaS lopen te begeleiden.

Uit het onderzoek komt naar voren dat bijvoorbeeld MBO leerlingen van de leerafdeling binnen stichting Maeykehiem ook kunnen helpen in de begeleiding van de MaS. MBO leerlingen moeten stagebegeleiding zelf ook leren. Door samenwerking bundel je kwaliteiten en vaardigheden van verschillende mensen.

5.3 Evaluatie

Sterke punten uit het onderzoek

Stichting Maeykehiem kan de uitkomsten van dit onderzoek gebruiken voor het schrijven van een speciaal beleid en het ontwikkelen van MaS plaatsen. De respons van het interview was hoog en er waren weinig omgevingsfactoren die invloed konden hebben op het resultaat. Hierdoor is het onderzoek betrouwbaar, representatief en valide.

Zwakke punten uit het onderzoek

Bij een aantal interviews is niet het daadwerkelijke doel verwezenlijkt doordat thema's die gepland waren niet zijn behandeld. De oorzaak van dit probleem was tijdnood en ook doordat de geïnterviewde onderwerpen aankaartte die niet van belang waren voor het onderzoek. Hierdoor waren er een aantal antwoorden niet bruikbaar voor het onderzoek. Van deze interviews is alleen bruikbaar materiaal verwerkt in het onderzoek.

Kansen en bedreigingen

Op dit moment ligt er een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer voor een verlaging van het aantal stage uren. Mogelijk heeft deze wijziging in beleid gevolgen voor de organisatie rond de MaS.

Suggesties voor een vervolgonderzoek

Uit de resultaten van dit onderzoek ontstaan weer nieuwe vragen. Deze nieuwe onderzoeksvragen kunnen worden gebruikt als aanbeveling voor een toekomstig vervolgonderzoek. Zo is er in dit onderzoek naar de MaS in de gehandicaptenzorg geconcludeerd dat de organisatie steeds vaker geconfronteerd wordt met de vraag of ze plek willen bieden voor leerlingen die MaS willen gaan lopen. Er zijn op dit moment sporadisch leerlingen die MaS lopen binnen de organisatie. Dit komt omdat het management team van de instelling nog geen beslissingen heeft genomen of plannen heeft gemaakt met betrekking tot de MaS. Hierbij is niet gekeken naar de invloed die leerlingen hebben op dit proces. Als aanbeveling voor verder vervolgonderzoek wordt daarom de suggestie gedaan om verder de rol van de leerlingen te onderzoeken. Een eventueel tweede suggestie is om naar de sociologische problemen te kijken die binnen een groep kunnen ontstaan, wanneer een leerling MaS komt lopen. Hoe kan dit probleemgedrag zo klein mogelijk gehouden worden of voorkomen worden? Daarnaast kan in een vervolgonderzoek gekeken worden of de uitkomsten vergelijkbaar zijn met die van dit onderzoek.

Standpunt onderzoeker

Ik ben tijdens het onderzoek onafhankelijk geweest. Ik heb mijn mening niet laten horen en heb geen standpunt ingenomen over het onderwerp. Tijdens het onderzoek ben ik zelf ook gaan nadenken over dit onderwerp en daardoor heeft het onderzoeksproject een bijgedragen geleverd aan mijn maatschappelijke visie.

Ik vind het goed dat de overheid de maatschappelijke stage ingevoerd heeft. Het aantal vrijwilligers in Nederland wordt steeds minder en het percentage vrijwilligers is het laagst bij jongeren. Veel jongeren geven aan dat ze het daarvoor te druk hebben. Onze maatschappij wordt steeds individualistischer. Normen en waarden vervagen. Zomaar iets voor iemand ander doen zonder dat daar direct iets tegenover staat is tegenwoordig niet meer vanzelfsprekend. Daarom zijn er steeds meer discussies over de rol van burgers en de sociale cohesie. Om jongeren te betrekken bij de maatschappij om hun heen en hun eigen aandeel hierin is de maatschappelijke stage een goed ding. Maatschappelijke stages zijn een eerste stap om jongeren bekend te maken met het vrijwilligerswerk. Bepaalde sectoren voorzien in de toekomst problemen door een gebrek aan vrijwilligers, de samenleving kan niet zonder vrijwilligers. Ook in de zorg zijn vrijwilligers naar mijn idee onmisbaar. MaS kunnen voor organisaties zoals stichting Maeykehiem bijdragen aan het werven en behouden van vrijwilligers. Ik vind het daarom erg goed dat stichting Maeykehiem onderzoek heeft laten doen naar de toepasbaarheid van de MaS binnen de organisatie. Als ik terugblik op het onderzoek kan ik zeggen dat ik tevreden met de resultaten.

Nynke Brendeke

Literatuurlijst

Vakliteratuur

Baarda, D.B., Goede, M.P.M. de & Kalmijn, M. (2000) *basisboek enquêteren en gestructureerd interviewen; Een praktische handleiding voor het maken van vragenlijst en voorbereiden en afnemen van gestructureerde interviews*. Houten: Noordhoff uitgevers B.V

Baarda, B., Goede, M de. & Middelburg, J van der. (2007). *Basisboek interviewen* (tweede druk) Houten: Noordhoff uitgevers B.V

Belt, T. van den. , Timmerman, K. (1998) *Vrijwilligerswerk; beleid en begeleiding* Baarn: H. Nelissen. .

Heinsius, P. (1992). *Werken met Vrijwilligers; opzetten en uitvoeren van een vrijwilligersbeleid binnen een organisatie*. Utrecht: Pascal.

Hoekstra, P., Lensen, G & Houpt, M. (2009). *Het complete handboek voor de maatschappelijke stage*.(tweede druk). Maatschappelijk stagebureau.

Houten, M. van. (2000) *Vrijwilligersbeleid in welzijnsinstellingen; Bouwstenen voor beleid*. Meppel: Krips.

Hulshof, M. (2007) *Leren interviewen* (vijfde druk) Houten: Wolters-Noordhoff bv.

Raak, A., Paulus, A. (2002) *Onderzoek doen in de zorg*. Maarsen : elsevier gezondheidszorg

Verhoeven, N. (2010). *Wat is onderzoek* (derde druk).Den Haag: Boom onderwijs.

Wilterdink, N. (2009). *Samenlevingen* (zesde druk). Houten: Noordhoff uitgevers B.V.

Ytsma, W., Hellings, B. (2009). *Werken in een organisatie*. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff B.V.

Internetsites

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (z.j.) maatschappelijke stage. www.maatschappelijkstage.nl. Geraadpleegd op 10-12-2010

MOVISIE. (z.j.) kennis en advies voor maatschappelijke ontwikkeling. www.movisie.nl. Geraadpleegd op 14-11-2010

Van Dale uitgevers. (2010) Van Dale – website. Utrecht: www.vandale.nl. Geraadpleegd op 10-01-2011

Erfgoed Nederland. (z.j.) Landelijk sectorinstituut voor het culturele erfgoed. www.erfgoednederland.nl. Geraadpleegd op 10-01-2011

Bijlagen

Bijlage 1	Ontwerplijsten en uitnodigingen interviews
Bijlage 2	Onderzoeksgegevens
Bijlage 3	Uitnodiging eindpresentatie
Bijlage 4	Voorbeeld stagecontract

Bijlage 1: Ontwerplijsten en uitnodigingen interviews

Onderwerp: Uitnodiging

Geachte Mevrouw /Meneer....

Mijn naam is Nynke Brendeke en ik ben bezig met mijn afstudeeronderzoek binnen stichting Maeykehiem. Voor mijn afstudeeropdracht doe ik een onderzoek naar de maatschappelijke stages in de zorg. Een onderdeel van mijn onderzoek is het interviewen van personen die te maken hebben met deze maatschappelijke stages.

Het doel van dit interview is om een duidelijk en reëel beeld te krijgen van de organisatie en het beleid met betrekking tot de maatschappelijke stages. Ik hecht hierbij veel waarde aan de meningen van de werknemers. Aan de hand van deze interviews kan ik opvattingen, begrippen en informatie verzamelen die van belang kunnen zijn voor de suggesties en beleidsaanbevelingen. Ik zal in de interviews vragen naar meningen, motieven, ervaringen en suggesties.

Daarom zou ik u willen vragen of u bereid bent mee te werken aan mijn onderzoek in de vorm van een interview. Het interview zal ongeveer een half uur duren. De resultaten uit dit interview zullen alleen gebruikt worden als onderdeel van mijn onderzoek.

Graag zou ik in de loop van volgende week telefonisch contact met u opnemen om al dan niet een afspraak te kunnen maken voor dit interview. Voor vragen en/of opmerkingen kunt u mij uiteraard bellen of e-mailen. Dit kan naar tel: 06-51282589 of e-mailen naar nynkebrendeke@hotmail.com

Met vriendelijke groeten,

Nynke Brendeke

Gesprek voorafgaand aan het interview

(verwijzen naar de eerder gestuurde e-mail met uitnodiging en het telefoongesprek.)

Fijn dat u bereid bent aan het onderzoek mee te doen. Laat ik me nog even voorstellen. Ik ben Nynke Brendeke en studeer aan Hogeschool Windesheim te Zwolle. Mocht u later vragen hebben dan kunt u mij altijd bellen of een e-mail sturen. Ik zal eerst nog even uitleggen waar dit interview over gaat. Voor mijn afstudeeropdracht doe ik onderzoek naar de maatschappelijke stages in de zorg. Het doel van dit interview is om een beeld te krijgen van de situatie binnen stichting Maeykehiem. Mede op basis van deze vragen wil ik een antwoord geven op mijn onderzoeksvraag. Daarnaast zal ik u vragen stellen die misschien niet direct te maken hebben met de maatschappelijke stages, maar die wel van invloed kunnen zijn op mijn onderzoek. Ik stel u telkens een vraag en noteer dan een antwoord. Het interview gaat ongeveer een half uur duren. De resultaten van dit interview zullen alleen gebruikt worden als onderdeel van mijn onderzoek en gegevens worden anoniem verwerkt en vertrouwelijk behandeld. Heeft u nog vragen? Zullen we beginnen met het onderzoek?

Interview

Beginvraag:

Kunt u mij iets vertellen over de manier waarop u te maken heeft met vrijwilligers binnen uw werkzaamheden?

Topics:

- Kent u de 'maatschappelijke stages'?
- Zijn er op dit moment leerlingen die maatschappelijke stages lopen binnen stichting Maeykehiem?
- Zo ja, waar lopen deze leerlingen stage?
- Wat voor opdrachten mogen deze leerlingen doen? Zijn deze opdrachten passend?
- Zijn er regels voor de maatschappelijke stages? (beleid?)
- Wie heeft deze regels bedacht?
- Welke voorwaarden zijn van belang?
- Op wat voor manier denkt u dat deze leerlingen iets kunnen betekenen? Hebt u concrete ideeën?
- Wat is er voor nodig om dit te realiseren?

Doorvragen wanneer een antwoord niet relevant is voor mijn onderzoek.

- Kunt u daar wat meer over vertellen
- Verduidelijken
- Toelichten
- Kunt u daar een voorbeeld van geven

Na afloop van het interview

Na afloop van het interview maak ik een verslag. Dit verslag stuur ik binnen tien werkdagen na het interview voor akkoord naar de gesprekspartner. De gesprekspartner kan binnen vijf werkdagen nadat hij het verslag heeft ontvangen wijzigingen doorgeven. Hierna wordt het interview verwerkt in het onderzoek.

Bijlage 2: Onderzoeksgegevens

In deze bijlage staat een uitwerking van een interview en in figuur 1 staat een schema met voorkeuren voor stagevormen. Dit zijn enkele voorbeelden van verzamelde onderzoeksgegevens.

Kunt u mij iets vertellen over u functie binnen de organisatie.

Ik ben een groepbegeleider binnen de dagbesteding van Maeykehiem.

Hebt u binnen deze functie ook te maken met vrijwilligers of stagiaires?

Jazeker. Binnen Maeykehiem zijn er veel vrijwilligers. Binnen de dagbesteding hebben wij regelmatig stagiaires van het MBO of HBO.

Bent u bekend met de maatschappelijke stages, weet u wat het doel is van deze stage?

Ik heb wel eens iets gehoord over Maatschappelijke Stages. Ook heb ik wel eens iets gelezen in de krant over deze stages. Ik weet niet precies wat het doel is van deze stage maar weet wel dat het een maatschappelijke relevantie moet hebben.

Hebt u deze informatie gekregen over de maatschappelijke stages binnen de organisatie?

Dat weet ik niet. Ik weet wel dat een familielid van een collega een Maatschappelijke Stage heeft gelopen binnen Stichting Maeykehiem.

Heeft u wel eens een MaS begeleid?

Zo ja, wat voor opdrachten heeft deze leerling uitgevoerd.

Zo nee, wat voor opdrachten denkt u dat geschikt zijn voor een MaS?

Ik weet niet precies wat de regels zijn voor een Maatschappelijke Stage. Omdat leerlingen van het middelbaar onderwijs erg jong zijn is het denk ik verstandig om simpele opdrachten te geven.

Heeft u concrete ideeën voor activiteiten?

Misschien wandelen met een cliënt of een spelletje spelen.

Er zijn verschillende stagevormen (uitleg stagevormen) Welke denkt u dat het meest passend is binnen de organisatie en waarom?

Omdat cliënten binnen de organisatie te maken hebben met veel verschillende begeleiders, stagiaires en vrijwilligers denk ik dat het verstandig is om een stagevorm te kiezen waarbij de continuïteit gewaarborgd blijft. Ik zou dan kiezen voor een lintstage.

Welke factoren zijn van cruciale waarde om maatschappelijke stageplekken te realiseren binnen stichting Maeykehiem? Wat moet er in een speciaal MaS beleid komen te staan?

Ik denk dat er afspraken moeten komen over wat voor activiteiten leerlingen wel en niet mogen doen. Ook moet er meer informatie komen over de MaS.

Maatschappelijke stages zijn belangeloos, Wat vindt u hiervan?

Voor de begeleiding van beroepsstagiairs van het MBO of HBO zijn we als veel geld en tijd kwijt. Wanneer we ook nog belangeloos MaS leerlingen moeten begeleiden denk ik dat we te weinig ondersteuning kunnen bieden.

Heeft u suggesties voor stichting Maeykehiem om de MaS te doen slagen?
Ik denk dat de organisatie goed moet nadenken over waar de MaS gaan stagelopen. Deze stage is niet geschikt voor elke groep.

Figuur 1: Voorkeur stagevorm

Categorieën Stagevormen	Aantal respondenten
Actiedag	4
Project	4
Lintstage	10
Estafettestage	1
Carrouselstage	1
Vrije vorm	0

Uitnodiging

**U bent van harte uitgenodigd voor de
Eindpresentatie over mijn onderzoek naar:**

Maatschappelijke Stages in de gehandicaptenzorg

**De presentatie zal plaatsvinden op dinsdag 18 januari 2011
van 10.00-11.00 uur op de hoofdlocatie van Stichting
Maeykehiem**

Nynke Brendeke

nynkebrendeke@hotmail.com

Bijlage 4: Voorbeeld stagecontract

OVEREENKOMST MAATSCHAPPELIJKE STAGE

Deze stageovereenkomst wordt gebruikt in het kader van het vastleggen van afspraken omtrent MaS.

Ondergetekenden:

1.	Naam school	:		
	Vertegenwoordigd door	:		
	In de functie van	:		
	Telefoon	:		
	E-mail	:		
	Hierna te noemen "school"			
	en			
	2.	Naam stagebieder	:	
		Adres	:	
		Vertegenwoordigd door	:	
In de functie van		:		
Telefoon		:		
E-mail		:		
Hierna te noemen "stagebieder"				

verklaren het volgende te zijn overeengekomen:

Artikel 1

De stagegever stelt de stagiair in de gelegenheid om in het kader van de maatschappelijke stage vrijwilligerswerk te doen. De stagegever draagt de stagiair slechts taken op die passen in het stageprogramma.

Aantal leerlingen per jaar	:	
Aantal uren per leerling	:	
Aantal uren per stageperiode	:	
Stagedagen	:	

Artikel 2

De stage omvat in totaal klokuren.

De stage vindt plaats op de door de stagegever aangewezen stageplaats(en) en tijdstippen

Artikel 3

De stagebieder verbindt zich voldoende tijd aan het begeleiden van de stagiair te besteden en wijst een stagebegeleider aan die belast is met de dagelijkse begeleiding van de stagiair in het feitelijk verrichten van werkzaamheden, evenals met het contact met de school. Vanuit de school is een medewerker belast met de begeleiding van de stagiair in de realisatie van de leeractiviteiten.

Artikel 4

De stagiair volgt bij de stagegever de aanwijzingen van de stagebegeleider op.

Artikel 5

De stagebieder draagt er zorg voor dat de werkplek en -situatie van de stagiair voldoet aan de geldende (arbo-)wet- en regelgeving. De stagiair neemt in het belang van orde, veiligheid en gezondheid de door de stagegever gegeven gedragsregels en aanwijzingen in acht. De stagiair is verplicht tot geheimhouding van wat hem/haar gedurende zijn/haar stageperiode ter kennis is gekomen en waarvan hij/zij weet of redelijkerwijs behoort te weten dat het van vertrouwelijke aard is.

Artikel 6

De stagebieder verstrekt de school desgewenst alle noodzakelijke informatie over de wijze waarop invulling wordt of is gegeven aan de stage.

Artikel 7

In geval van ziekte of afwezigheid wegens een dringende reden stelt de stagiair de stagebieder en de school op de hoogte.

Artikel 8

Gedurende de stage zal er van geen vergoeding sprake zijn.

Artikel 9

Bij problemen tijdens de stage richt de stagiair zich allereerst tot de stagebegeleider. Geschillen tussen de stagiair en de stagebegeleider worden voorgelegd aan de begeleidende medewerker van de school. Indien de stagebegeleider, de begeleidende medewerker van de school en de stagiair niet tot een oplossing komen wordt het probleem voorgelegd aan de vertegenwoordiger van de school en de vertegenwoordiger van de stagebieder, zoals vermeld boven aan deze overeenkomst.

Artikel 10

De school heeft een ongevallenverzekering afgesloten die ook op de stagiair gedurende diens feitelijke stagewerkzaamheden van toepassing is.

Artikel 11

De school vrijwaart de stagebieder tegen eventuele aanspraken van derden op grond van artikel 6:170 BW wegens fouten van de stagiair tijdens de uitoefening van de stagewerkzaamheden voor de stagegever. De school is aansprakelijk voor schade toegebracht aan de stagebieder door een onrechtmatige daad van de stagiair tijdens de uitoefening van de stagewerkzaamheden voor de stagebieder. Deze vrijwaring en aansprakelijkheid geldt uitsluitend indien en voor zover de aansprakelijkheidsverzekering van de school daarvoor dekking biedt.

Artikel 13

Deze stageovereenkomst is geen arbeidsovereenkomst in de zin van artikel 7:610 van het Burgerlijk Wetboek.

Handtekening (i.o. de rector van de school) begeleidende medewerker: 	Handtekening stagebieder naam:
Datum ondertekening:	Datum ondertekening: